

Všechny, i ty nejdelší cesty začínají
prvním krokem.

Konfucius

PLÁN PÉČE O NADANÉ A MIMOŘÁDNĚ NADANÉ ŽÁKY 2022/2024

OBSAH

	ÚVOD	s. 4
1.	TYPOLOGIE NADANÝCH DĚTÍ	s. 5-8
2.	CHARAKTERISTIKA NADANÝCH DĚTÍ	s. 9
3.	ROZDÍL MEZI BYSTRÝM A NADANÝM ŽÁKEM	s. 10-11
4.	NÁSTROJE PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY	s. 12
5.	OBECNÉ PRINCIPY PRÁCE S NADANÝMI ŽÁKY	s. 13-15
6.	JEDNOTLIVÉ KROKY S DOPORUČENÝMI TERMÍNY 2022–2024	s. 16
7.	DEKLARACE PRÁV NADANÉHO DÍTĚTE	s. 17
8.	ZÁVĚR	s. 18
	INSTITUTE A ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE NADÁNÍM	
	INTERNETOVÉ ZDROJE	
	LITERATURA	

PŘÍLOHY

	DOTAZNÍK PRO ŽÁKY	
	DOTAZNÍK PRO RODIČE	
	PŘEHLED NADANÝCH ŽÁKŮ 1. STUPEŇ 2022/2023 A DALŠÍ	
	PŘEHLED NADANÝCH ŽÁKŮ 2. STUPEŇ 2022/2023 A DALŠÍ	
	PODPŮRNÉ MATERIÁLY PRO NADANÉ ŽÁKY 1.-5. ROČNÍK ČESKÝ JAZYK	
	PODPŮRNÉ MATERIÁLY PRO NADANÉ ŽÁKY 1.-5. ROČNÍK MATEMATIKA	
	PODPŮRNÉ MATERIÁLY PRO NADANÉ ŽÁKY 1.-5. ROČNÍK ČLOVĚK A SVĚT	
	PODPŮRNÉ MATERIÁLY PRO NADANÉ ŽÁKY 1.-5. ROČNÍK RÉBUSY, HÁDANKY, HRY BEZ PŘEDMĚTOVÉHO OKRUHU	

Největším mrháním jsou promarněná nadání a nevyzkoušené nápady.

William Shakespeare

Tento plán je podpůrným materiálem pro pedagogy v oblasti diagnostiky a zajištění podpory rozvoje žáků mimořádně nadaných.

Naše škola se chce systematicky věnovat péči o nadané žáky, proto je třeba:

- aby učitelé byli schopni takové děti poznat a rozvíjet jejich nadání
- vzdělávání učitelů v této oblasti
- práce koordinátora nadání
- spolupráce a sdílení zkušeností pedagogů v rámci prvního a druhého stupně

A jaký by měl být učitel mimořádně nadaných? Jde o diskutovanou otázku. Je učitel běžné školy schopen vzdělávat nadané jedince? Musí být sám nadaný či nikoliv?

Davis a Rimm vytyčili hlavní charakteristiky a kompetence, kterými by, dle jejich mínění, měl učitel nadaných žáků vládnout:

- Učitel nadaných je nadprůměrně inteligentní
- má kulturní a intelektuální zájmy
- touží po dokonalosti
- je entusiastický a toleratní
- dobře vychází s nadanými lidmi a má široké všeobecné znalosti
- zná podstatu nadání a potřeby nadaných
- dokáže nadané žáky identifikovat
- dokáže rozvíjet či vybírat vhodné metody a materiály pro výuku nadaných
- je učitel s dobrými vlastnostmi myšlení včetně tvořivosti a řešení problémů
- je dobrý v kladení otázek
- dokáže sám iniciovat nezávislý výzkum
- dokáže učit individualizovaně
- dokáže pracovat s nadanými z různých etnických skupin
- je dobrý poradce nadaných a talentovaných

At' zvolíme jakékoli formy či metody vzdělávání nadaných žáků, musíme mít vždy na paměti, že jejich schopnosti musí být přijímány, oceňovány a podporovány.

Je nezbytné našim žákům poskytnout zkušenosti, které prohloubí jejich znalosti a dovednosti. Za tímto účelem musíme ve škole vytvořit dostatečně stimulující a interaktivní prostředí, kde budou respektovány individuální rozdíly žáků i jejich potenciál.

Jedinou cizí měnou, která u nás není uctívána, je talent.

Gabriel Laub

ÚVOD

Péče o nadané děti je zakotvena ve školském zákoně č. 516/2004 Sb., ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Mimořádně nadaným žákem se rozumí jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech. Ke vzdělávacím potřebám žáka s mimořádným nadáním se vyjadřuje školské poradenské zařízení. Rozvoj a podpora mimořádných schopností by měla být zajištěna a organizována tak, aby nebyla jednostranná a neomezila pestrost a širší obvyklé vzdělávací nabídky.

Naším cílem je nejen podpora nadaných žáků, ale také podpora odborného růstu pedagogů v této oblasti. Po vzájemných diskusích jsme se rozhodli, že budeme v nadcházejícím období intenzivněji pracovat s žáky nadanými, případně mimořádně nadanými.

Abychom se v této problematice co nejlépe orientovali, využili jsme poznatky ze studia odborné literatury a zkušenosti koordinátora nadání v naší škole. Dosud absolvoval vzdělávání k této problematice:

- Rozvoj systémové práce s nadanými listopad 2018–únor 2019
- Základy badatelsky orientované výuky 7 hodin
- Inovativní strategie ICT, využívání ve škole 8 hodin
- Digitální škola dneška 10 hodin
- Krajská konference ICT s workshopy zaměřenými na přírodovědné vzdělávání žáků, 10 hodin
- Science centra v rozsahu 20 hodin
- Technologie zítřka ve škole 21, zaměřené na přírodovědné vzdělávání žáků 10 hodin.
- Setkávání koordinátorů nadání

Cílem práce koordinátora ve škole je nejen řídit práci s nadanými žáky, ale zejména spolupracovat a být nápomocen ostatním kolegům, vyhledávat vhodné materiály k rozšíření možností rozvoje nadaných žáků.

Dlouhodobá práce s nadanými se projevuje také v zájmu žáků účastnit se různých soutěží. V současné době se naši žáci účastní výtvarných, matematických, chemických soutěží. Ve škole stavějí a programují roboty, pracují s 3D pery. V odpoledních hodinách v naší škole mohou žáci navštěvovat badatelský klub, šachy, sportovní, výtvarné kroužky, mohou navštěvovat hodiny hry na hudební nástroj.

Ve školním roce 2022/2023 začínáme pracovat s Plánem péče o nadané a mimořádně nadané žáky, který zahrnuje období do školního roku 2023/2024 včetně. Tento materiál jsme připraveni průběžně upravovat, doplňovat a zpřesňovat.

Dělat snadno to, co je obtížné pro druhé, je talent. Dělat to, co je nemožné talentu, je dílo génia.
Henri Frédéric Amiel

1. TYPOLOGIE NADANÝCH DĚTÍ

Každé dítě je individualita. Z toho je vždy nutné při diagnostikování a hodnocení všech dětí vycházet. Níže popsaná typologie nadaných dětí nemá sloužit k „zaškatulkování“ jednotlivých dětí ve školní třídě k příslušným typům a kategoriím. Chceme ukázat, s jakými možnými obecnými typy nadaných dětí může učitel nejčastěji počítat.

Podle Bettse a Neihartové (1988) existuje 6 základních typů nadaných dětí:

1. Úspěšné nadané dítě

Učitel toto dítě často správně identifikuje. Je to dítě, které se velmi dobře učí, má samé jedničky, dovede jednat s dospělými, je poslušné a nemá žádné problémy chování.

2. Vysoce tvořivé nadané dítě

Takové dítě stále vymýšlí něco nového, experimentuje. Je pro něj obtížné přizpůsobit se pevnému školnímu systému. Opravuje dospělé, chce měnit školní pravidla, špatně se ovládá. Chování takových dětí bývá velmi konfliktní.

3. Nadané dítě maskující své schopnosti

Takové dítě obvykle schovává, maskuje své skutečné, často nadprůměrné schopnosti jen proto, aby bylo přijato ostatními spolužáky. Obecně platí, že tyto děti mívají velmi nízké sebevědomí i sebehodnocení a často jsou velmi frustrovány. Tento typ se často týká nadaných dívek, zejména na počátku střední školy.

4. „Ztroskotané, odpadlé“ nadané dítě

Dítě tohoto typu stojí často v opozici, proti všem a všemu. Protestuje proti dospělým, rodičům i učitelům, kamarádům, sourozencům, proti celé společnosti. Je stále nespokojeno a dává to najevo. Také ono má snížené sebevědomí, a zároveň má pocit, že mu nikdo nerozumí. Buď vyrušuje nebo zcela již rezignovalo, ztratilo motivaci a odmítá jakoukoliv školní činnost. Nedělá školní úkoly a nepřipravuje se. Jeho školní výkony bývají velmi nevyrovnané, hodnocení průměrné až podprůměrné.

5. **Nadané dítě s určitou vývojovou poruchou** (nejčastěji se specifickou vývojovou poruchou učení.) Tyto děti bývají velmi nadané, ale jejich školní výsledky tomu zdaleka neodpovídají. Jejich školní zadání bývají často nedokončena, nejsou schopny pracovat pod časovým tlakem a bojí se jakéhokoliv selhání. Většinou jsou hodnoceny jako žáci s průměrnými schopnostmi.

6. Autonomní nadané dítě

Toto dítě bývá velmi nezávislé, vystačí si samo se sebou. Je schopno riskovat, má velmi pozitivní sebehodnocení a využívá školní vzdělávací systém tak, aby z něj sám měl co nejvíc užitku.

Další typologie vychází z devíti (desíti) typů inteligence a jim odpovídá devět (deset) druhů nadání podle Gardnera:

Inteligence a schopnosti	Projevy nadání v dané oblasti
<p>LOGICKO MATEMATICKÁ INTELIGENCE Zahrnuje chápání číselných symbolů, porozumění významu znaků, které mají určitý vztah k číselným operacím. Převládá čistá abstrakce a logika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - baví mě matematika - umím logicky odůvodňovat - rád počítám složité příklady - mám rád strategické hry - zajímám se o záhady a nevysvětlitelné jevy
<p>JAZYKOVÁ INTELIGENCE Zahrnuje ovládání jazyka, jeho zvukové stránky, strukturu jazyka a vyjadřování. V současném vzdělávacím systému tvoří 80% šance na školní úspěch.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rád čtu - rád píšu texty - dobře si pamatuji jména či místa - skládám básně - snadno se učím cizí jazyky - jde mi vyprávění příběhů a vtipů
<p>VIZUÁLNĚ-PROSTOROVÁ INTELIGENCE Schopnost produkovat jakékoliv představy, vnímat vizuální stránku světa a vybavit vizuální jevy bez přítomnosti podnětu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mám jasné vizuální představy - umím přenést svou představu na papír nebo do počítače - mám orientační smysl - jde mi kreslení - mám cit pro detail - rád pracuji s diagramy a schematy
<p>TĚLESNĚ-POHYBOVÁ INTELIGENCE Obratnost při zacházení s předměty (jemná motorika), schopnost koordinace celého těla (hrubá motorika).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rád trávím svůj volný čas aktivně - jsem zručný - často používám gesta - mám rád sportovní aktivity - nevydržím chvíli v klidu - rychle se učím nové sportovní aktivity, nebo tance
<p>ZVUKOVĚ-HUDEBNÍ INTELIGENCE Schopnost zvládnout intonaci, melodii, rytmus, tóny, skladbu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zpívám si pro sebe - umím hrát na hudební nástroj - vymyslím si vlastní melodie - při učení poslouchám hudbu - cítím rytmus - snadno si pamatuji melodie

<p>INTRAPERSONÁLNÍ INTELIGENCE Uvědomění si svého já, schopnost zkoumat své pocity. Využívat tuto znalost k usměrnění svého chování.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mám silnou vůli - umím pomoci druhým v nesnázích - jsem hodně přemýšlivý - umím pracovat pod tlakem - myslím, že vím, co chci v životě - nezraňuje mě názor druhých na mou osobu
<p>INTERPERSONÁLNÍ INTELIGENCE Schopnost všimnout si pocitů a chování druhých lidí, rozlišovat jejich nálady, pocity, rozpoznávat jejich záměry a přání. Schopnost působit na druhé lidi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mám rád lidi - hodně se zapojuji do různých aktivit - umím prodat cokoli - umím přesvědčovat lidi - jsem schopen porozumět jiným lidem - jsem přirozený vůdce
<p>PŘÍRODOVĚDNÁ INTELIGENCE Schopnost rozpoznávat, třídit dávat do souvislostí rostliny, zvířata i neživé objekty, vnímat vazby s prostředím.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rád dělám pokusy - zajímají mě obory chemie, matematika, fyzika - snažím se chránit životní prostředí - mám rád přírodní materiály - rád pozoruji přírodu - zajímají mě rostliny a zvířata
<p>EXISTENCIÁLNÍ INTELIGENCE Schopnost filozoficky se zabývat základními otázkami lidské existence.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zajímám se o vznik světa - zajímám se o globální problémy - zajímám se o filozofické otázky - zajímají mě náboženské směry - mám vysoké cíle i nereálné - zajímá mě ochrana přírody
<p>UČITELSKÁ/VZDĚLÁVACÍ INTELIGENCE Schopnost předávat informace přiměřeně posluchačům, vyjádřit podstatu problému.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rád přednáším o svém oblíbeném tématu - mám schopnost naučit druhé to, čemu rozumím - umím dobře vysvětlovat - mám chuť rozšiřovat své znalosti - ostatní ode mě chtějí často vysvětlit látku

Nadání může být specializované pouze pro jednu oblast, ale také se může projevit jako kombinované nebo všestranné.

Mönks a Ypenbergová uvádějí čtyři oblasti nadání:

Nadřazený pojem	Oblast nadání
Intelekt	Intelektová schopnost Vědecká schopnost
Kreativita	Schopnost tvořivého myšlení
Motorika	Mechanické schopnosti Talenty v krásném umění
Komunikace	Schopnost sociálního vůdcovství

Základní školské dělení rozlišuje oblasti nadání podle předmětů:

- jazykové a literární nadání (rodný jazyk)
- nadání pro cizí jazyky
- matematické nadání
- nadání pro přírodní vědy
- sportovní nadání
- hudební nadání
- výtvarné nadání

Slabinou této klasifikace je omezení pouze na klasifikovatelné projevy v rámci školského vzdělávacího systému a obvyklého systému hodnocení (sémantické znalosti).

Nadání a studijní výsledky spolu často nekorelují 20–50% nadaných je akademicky neúspěšných.

Bez usilovné pracovitosti není ani talentů ani génů.

Dmitrij Ivanovič Mendělejev

2. CHARAKTERISTIKA NADANÝCH DĚTÍ

Uvedené charakteristiky mohou použít učitelé, rodiče, či spolužáci k odhalení nadání. Nejedná se o stoprocentní nástroj. Vždy je potřeba identifikaci dle charakteristik doplnit dalšími diagnostikami, umožňující přesnější měření.

J. Laznibatová popisuje tři základní oblasti:

a) **Všeobecné znaky**

velká vitalita, široké spektrum zájmů, bohatý slovník, rané čtení, zájem o podstatu věci, vynikající paměť a pozornost, nízká unavitelnost v duševních činnostech, zájem o náročná témata jako je filozofie, etika, náboženství a sklony vést diskuse na tato témata.

b) **Tvořivé znaky**

intelektová hravost, bohatá fantazie, pružnost a hravost myšlení, originalita při řešení úloh různého typu, úsilí o jedinečnost, úžasná představivost, silně vyvinutý smysl pro estetické cítění, častá impulzivnost, výbušnost, prudké reakce, emocionální citlivost a zranitelnost.

c) **Učební znaky**

rychlé tempo učení, lehké učení a radost z intelektové aktivity, bystrost při pozorování, schopnost rozeznat detaily, vhled do podstaty problému, dobré analyticko-syntetické a logicko-algoritmické, kreativní myšlení, schopnost najít více řešení problémů, neúnavnost při vyhledávání informací, schopnost kritického a sebekritického myšlení, perfekcionalismus.

V negativním ohledu se mohou nadané děti projevovat odmítáním práce, pracují ledabyly, jsou nervózní, když nevidí pokrok v práci, protestují proti rutinní a předvídatelné práci, vyžadují zdůvodnění proč mají dělat věci určitým způsobem, kladou choulostivé otázky, odmítají příkazy, sní v průběhu dne, ovládají třídní diskuse, bývají panovačné k vrstevníkům i učitelům, jsou netolerantní k nedokonalostem svým i druhých, přecitlivěle reagují na kritiku, snadno se rozpláčou, odmítají se podřídit, odmítají kooperativní učení, „hrají divadlo“ a ruší spolužáky, mohou se stát „třídním šaškem“.

Talentu se pomoci musí, protože blbec se proboxuje sám.

Michail Iljič Romm

3. ROZDÍL MEZI BYSTRÝM A NADANÝM ŽÁKEM

Řada učitelů dovede dobře nadané dítě identifikovat. Vychází při tom z vlastní pedagogické zkušenosti a praxe. Některé pedagogické výzkumy však ukazují, že učitelé často zaměňují projevy chování rozumově nadaného dítěte s dítětem šikovným, bystrým (Cvetkovič – Lay, 1998). Jak bystré, tak rozumově nadané dítě má specifické vzdělávací potřeby a potřebuje k optimálnímu rozvoji podněty a vzdělávací materiály, které odpovídají jeho kognitivní úrovni. Níže uvedená tabulka ukazuje některé typické rozdíly v chování.

Bystré dítě	Mimořádně rozumově nadané dítě
zná odpovědi	klade další otázky
zajímá se	je až neodbytně zvědavé
má dobré nápady	má neobvyklé nápady
odpovídá na otázky	zajímá se o detaily, rozpracovává, dokončuje
je vůdcem skupiny	je samostatné, často pracuje samo
bez potíží se učí	většinu už zná
mezi vrstevníky je oblíben	víc mu vyhovuje společnost starších dětí
chápe významy	samostatně vyvozuje závěry
vymýšlí úkoly, úspěšně je řeší	iniciuje projekty
přesně kopíruje zadaná řešení	vytváří nová řešení
poslušně vykonává úkoly	dělá jen to, co ho baví
ve škole se dobře cítí	dobře se cítí, když se učí něco nového
přijímá informace	využívá informace
dobře si pamatuje	kvalitně usuzuje
je vytrvalé při sledování	sleduje pozorně
je spokojené s vlastním učením a výsledky	je velmi sebekritické

Na základě této typologie by měli učitelé ve svých třídách a předmětech takové děti identifikovat, mít o nich přehled a vzájemně se o nich s ostatními pedagogy informovat.

Dětem, které se ve větší míře budou zajímat o určitý předmět, nabídnou učitelé rozšíření vědomostí a znalostí zábavnou, hravou formou, odkazy na literaturu, webové stránky či ostatní média.

Vyučující umožní, aby si žáci mohli výklad doplňovat, připravovat si referáty, účastnit se soutěží (Logická olympiáda...) a exkurzí. Mohou též navštívit jiné ročníky nebo třídy, aby zde prezentovali své vědomosti či dovednosti. Svůj zájem a znalosti ze svého oblíbeného oboru mohou zveřejňovat formou nástěnek, příspěvků do školního časopisu, prezentacemi pro žáky či relacemi prostřednictvím školního rozhlasu.

Jako další možnosti lze uvést možnosti mimoškolní činnosti, například kroužek šachu (vedoucí kroužku by mohl být rodič či senior), kroužek zábavné logiky (křížovky, sudoku, rébusy, hlavolamy, piškvorky) – zde se nabízí i možnost řešení volitelným předmětem, u mladších dětí zájmovým útvarem.

**Obyčejný člověk přemýšlí, jak by zaplnil čas.
Talentovaný člověk se ho snaží využít.**
Arthur Schopenhauer

4. METODY IDENTIFIKACE NADANÝCH ŽÁKŮ

A) Objektivní metody identifikace nadání

- IQ testy
- Standardizované testy a testy výkonu
- Didaktické testy
- Testy kreativity

B) Subjektivní metody identifikace

- Nominace učitelem
- Nominace spolužáky
- Rodičovská nominace
- Vlastní navržení
- Hodnocení výsledků prací

C) Doporučený obsah diagnostického a hodnotícího portfolia:

- Žákovské práce vzniklé při výuce
- Žákovské práce vzniklé mimo výuku
- Reflexe (plány, deníky)
- Externí výsledky (diplomy, certifikáty,...)
- Alternativní vysvědčení (mokré vysvědčení,..)
- Mimoškolní aktivity žáka
- Sebehodnocení (erb, semafor, graf, koláž, dotazník...)
- Hodnocení učitele
- Záznamy rodičů

Nadání je jako diamant – když ho nepracuješ, není k ničemu.

Jean-Paul Belmondo

5. OBECNÉ PRINCIPY PRÁCE S NADANÝM ŽÁKEM

Základní principy, o které se může výuka ve třídě s nadaným žákem opřít, jsou stejné, jako při integraci žáků s SPU. Je to princip individualizace a diferenciací vyučovacího procesu. Nadaným žákům velmi prospívá možnost poměřit své schopnosti s výkonově srovnatelnými vrstevníky.

Zásady práce s nadaným žákem:

1. Umožnit pracovat rychlejším tempem
2. Méně procvičování, umožnit postup kupředu
3. Náročnější výuka
4. Nezávislost
5. Kreativní myšlení
6. Abstraktní úkoly
7. Kontakt s intelektovými vrstevníky
8. Zkušenostní učení
9. Opora o vlastní zájmy

Učitelům jsou doporučovány formy vhodné komunikace a práce s nadanými žáky (Hříbková 2009):

- **Neautoritativní komunikace** – tyto děti mívají silný pocit autonomie, narušení berou jako krivdu. Nevhodný je autoritativní přístup (zákazy, příkazy). Pocity nepochopení z tohoto stylu komunikace potom dítě vyjadřuje buď útokem, nebo se uzavře.
- **Pozorné naslouchání** – Pokud je nadané dítě komunikativní, je důležité naslouchat jejich potřebám a názorům (vymýšlejí pro rodinu a přátele nová pravidla her, hodiny dokáží líčit své zkušenosti, vyprávějí podle fantazie).
- **Nenutit nadané dítě do činnosti** – na základě výše uvedeného, nemusejí být ochotny přijmout pravidla dospělých. Pokud se jejich odmítání soustředí na potírání pořádku a celkové nerespektování pravidel, je samozřejmě nutné zasáhnout. Je žádoucí nechat jim také prostor pro hledání vlastních cest a objevování.
- **Prostor pro prezentaci dítěte** – také nadané dítě by mělo zažít pocit, že se mu něco podařilo. Pro rozvoj osobnosti je klíčový pocit uznání, pochvala, obdiv vrstevníků i dospělých. K tomu přispívají situace, kdy může prezentovat své nápady, myšlenky, výtvary.
- **Provádět společné hodnocení činností** – Nadané děti bývají citlivé na přímou kritiku. Dá se jí vyhnout, pokud má dítě nejdříve prostor svou práci zhodnotit. Dostane možnost citlivě zhodnotit své nedostatky.
- **Realistická očekávání** – Příliš nízká očekávání rodičů a pedagogů mohou způsobit stagnaci ve vývoji, nadměrná očekávání způsobují silný tlak na dítě a mohou je frustrovat.

- **Společnost nadaných dětí** – vychází z praxe, že člověk se cítí dobře ve skupině jemu podobných. Děti tak mohou navzájem konfrontovat své poznatky, sdílet problémy i zážitky.

Obecně existují ve světě tři hlavní přístupy:

1) *Akcelerace*

Mimořádně nadané dítě postupuje školními osnovami, v případě tohoto opatření, mnohem rychleji než ostatní děti. Může „přeskočit“ některý nebo některé ročníky, případně zahájit docházku dříve, než jeho vrstevníci. Tato eventualita se doporučuje dětem s nadprůměrným nadáním a velmi dobrou schopností sociální adaptace.

2) *Obohacování osnov*

Osnovy pro běžnou třídu jsou, v rámci tohoto postupu, obohacovány směrem k rozšíření a prohloubení učiva. Jedná se v podstatě o opak akcelerace. Dítě zůstává v běžné třídě, probírá však značně rozšířenou látku.

3) *Péče o nadané děti v rámci běžné třídy* – (nejpravděpodobnější práce na naší ZŠ)

V tomto případě musí však jít o skutečnou, důslednou integraci, nejen ponechání nadaného

PODPORA JAZYKOVÉ INTELIGENCE

Tzv. „jazykáři“ projevují dobrou paměť, dobrou schopnost učit se, obecně podávat dobré výkony ve škole, jsou organizačně schopní, mají nadprůměrné schopnosti, jsou dobří čtenáři, četbou získávají mnoho poznatků, mají zájmy z oblasti kultury (více než technického rázu).

- Vymýšlení příběhů k výtvarným pracím
- Vyprávění příběhů vrstevníkům, dospělým
- Používání příběhů pro výuku (např. v matematice vymyslete příběh a spočítejte všechna podstatná jména, určete poměr sloves k příslovcům, zaznamenej děj diagramem..)
- Vedení rozhovorů
- Debaty a diskuse
- Ve vyšších ročnících zapojení do soutěží typu Debatní liga
- Vedení třídní kroniky
- Vedení třídního nebo školního časopisu
- Otevření třídního blogu
- Vedení deníku
- Literární portfolio (čtenářský deník, vlastní díla – básně, eseje, minipovídky,...)
- Sbírký vtípů
- Psaní rýmů, veršování
- Mnemotechnické pomůcky
- Četba všech druhů literárních děl
- Slovní hry a hříčky
- Hádanky a křížovky
- Psaní dopisů (Ježíškovi, knižnímu hrdinovi, dopis svému staršímu já, dopis sobě z budoucnosti, dopis podl určitého stylu, historického období,..)

PODPORA MATEMATICKO-LOGICKÉ INTELIGENCE

Znaky matematicky nadaného dítěte: rádo počítá, rádo je organizováno, je velmi přesné, je dobré v řešení problémů, rozpoznává vzorce, líbí se mu matematické hry, rádo experimentuje v oblasti logiky, má vždy uspořádané poznámky, má schopnost abstraktního myšlení, má rádo počítače.

- Skládání puzzle
- Hry s modely (Merkur,..)
- Hlavalamy
- Šachy
- Logické hry (deskové i počítačové)
- Hry na deduktivní myšlení
- Sekvenční myšlení (co předchází, co následuje- krok za krokem)
- Logické hádanky
- Šifry a kódy
- Používání časových os, grafů, diagramů
- Používání rovnic
- Sbíráání dat
- Vynalézání
- Projektování a stavba modelů
- Plánování

PODPORA PŘÍRODOVĚDNÉ INTELIGENCE

Takto nadané dítě se projevuje schopností dobře porozumět přírodnímu světu, schopností pozorování, schopností třídit, klasifikovat pravidla a vzory.

- Používání přírodních metafor
- Učení pomocí dotazování
- Obohacování výukového prostředí rostlinami
- Pěstování rostlin, chování živočichů
- Projektové vyučování
- Pozorování fauny a flóry (dalekohledy, mikroskopy, lupami, fotoaparát,..)
- Tvorba záznamů (deník, třídní časopis)
- Označování přírodovědných exemplářů (herbář)
- Tvorba sbírek přírodních materiálů
- Učení o účincích výživy na člověka, na učení
- Studie a experimenty
- Biologické olympiády
- Životopisy slavných přírodovědců
- besedy a exkurze
- **POBYT V PŘÍRODĚ**

6. JEDNOTLIVÉ KROKY S DOPORUČENÝMI TERMÍNY 2022/2023 a rozšíření v roce 2024

Vytvoření plánu podpory a seznámení pedagogů s jeho obsahem	prosinec 2022
Vytvoření portfolia M, ČJ, logické hry a jeho průběžné doplňování	březen 2023
Vytvoření seznamu vhodné literatury k dané problematice a internetových zdrojů	duben 2023
Navázání spolupráce s MENSOU, umožnit a organizovat testování ve škole	květen 2023
Z učitelských a rodičovských nominací vyhledat nadané žáky na prvním stupni	červen 2023
Z učitelských a rodičovských nominací vyhledat nadané žáky na druhém stupni	červen 2024
Účast ve výtvarných soutěžích	září – červen 2023/2024
Účast v matematických a logických soutěžích	
Účast v jazykových soutěžích	
Účast v literárních a recitačních soutěžích	

7. DEKLARACE PRÁV NADANÉHO DÍTĚTE

Nadané dítě má právo:

- být podporované
- být zařazené do skupin a kontaktovat se s ostatními nadanými dětmi
- být vyučované ne využívané jako opatrovník neprospívajících
- na předkládání nových myšlenek
- být učeno poznatkům které ještě neovládá
- učit se tempem, které jemu vyhovuje a nemuset čekat na zbytek vrstevníků
- myslet alternativně, vytvářet odlišné produkty
- mít příležitost vyjádřit své názory
- projevovat smysl pro humor, který je neobvyklý, hravý, často komplikovaný
- mít vysoké požadavky na sebe i ostatní
- na vysoké výkony jen v některých oblastech učebního plánu
- na zpoždění
- uskutečňovat zájmy

8. ZÁVĚR

Tento plán neznamena větší množství práce ve smyslu drilu, biflování, paměťového učení a stresu ze zkoušení. Je to pestrá nabídka rozvoje osobnosti dítěte za jeho aktivní účasti.

Cílem je podpořit pedagogy naší školy, kteří se snaží rozvíjet osobnosti jednotlivých žáků. Vytvořit podmínky pro rozvoj každého žáka, jeho nadání, rozšíření znalostí a dovedností, ty pak uplatnit při volbě povolání a dále ve společnosti.

V Ostravě dne 30. 12. 2022

Zpracovala Jana Kadlčíková

Jak poznáme nadané dítě

Autor: Za Jitka Rubrika:

Zdraví a výchova V našem novém seriálu věnovaném nadaným dětem si povíme o tom, jak poznáme, zda je dítě opravdu nadané a jak s jeho nadáním dál pracovat. Píší pracovat, protože někdy jde opravdu o náročnou práci po všech stránkách. Většinou si rodiče přejí mít krásné, zdravé a nadané děti. Nadání a talent je dar, ale je potřeba vědět, jak ho využít rozvíjet. Nadané děti často požadují speciální péči i přístup, projevy jejich chování bývají odlišné od jejich vrstevníků. Pokud máte dojem, že vaše dítě je nadané, je dobré navštívit pedagogicko-psychologickou poradnu, kde vám odborníci poskytnou užitečné rady a třeba i kontakty na organizace, které se věnují práci s nadanými dětmi. Jak poznáme nadané dítě Nadání a talent se projevuje v různých oblastech. Je dobré, když se nám podaří je objevit co nejdříve. Usnadní to život jak dítěti, tak rodičům. Je totiž důležité si uvědomit, že nadání a talent nemusí mít a nemá jen „kladné“ projevy, ale i spoustu „záporných“. K výrazně talentovanému dítěti je třeba speciální přístup, vývoj takového dítěte probíhá nerovnoměrně, není to tak, že by dítě bylo ve všem nadané. V některých oblastech sice předčí své vrstevníky, ale jinde může být i výrazně pozadu.

Jaké jsou tedy znaky nadaných:

1. paměť a znalosti – mají vynikající paměť, dokážou zpracovávat a využívat získané informace
2. schopnost sebeřízení – dítě samo ví, jak se učit a dokáže samo své učení kontrolovat
3. rychlost myšlení – někdy dítě delší dobu plánuje, ale potom se o to rychleji rozhoduje
4. zpracování problémů – schopnost třídění informací na podstatné a méně podstatné, snadno se doberou k jádru věci
5. pružnost myšlení – dokáží přijmout i jiný způsob řešení
6. dávají přednost složitějšímu – baví je dělat věci a hry složitější, protože je to potom víc baví, složitější věci jsou pro ně zajímavější
7. mimořádná schopnost soustředění již od raného věku
8. velmi brzy se naučí mluvit, číst, psát
9. předčasnost – pokroky v určité oblasti dělají nadané děti dříve než je běžné v průměrné populaci
10. trvání na vlastním tempu a postupu – děti se učí rychleji anebo jiným způsobem než průměrné nebo i chytré děti, potřebují minimální pomoc z vnějšku, většinou se učí samy
11. tvořivost – děti samy objevují pravidla a zákonitosti a tvoří vlastní, často svérázné způsoby řešení problémů

12. mimořádná vnitřní motivace – až zarputile se věnují studiu a řešení problému

13. přecitlivělost – obvykle bývá doprovázena až bouřlivými emočními reakcemi, to je patrné zvláště u chlapců, kdy se objevuje větší vzdorovitost. Dívky naproti tomu často reagují tím, že se uzavřou, pláčou v soukromí, nebo se problémy emočního rázu odrazí ve zdravotních obtížích (bolest břicha)

14. touha po nezávislosti

15. menší potřeba spánku

Práce a podpora nadání je důležitá nejen pro realizaci a pozdější uplatnění onoho nadaného jedince, ale má velký přínos i pro společnost. Je prokázáno, že potenciál, který není využíván, může ztrácet na kvalitě, nebo i dokonce zaniknout. Je tedy důležité, aby dítě:

- ♣ mělo podmínky pro to, aby si mohlo vyzkoušet, pro co má předpoklady
- ♣ bylo motivováno ke kvalitnímu výkonu
- ♣ mělo podporu (rodina, škola...) a možnost adekvátního vzdělání
- ♣ bylo chváleno za to, co dokázalo Na nás rodičích spočívá hlavní a důležitý úkol, poskytnout malému človíčkovi pocit zázemí, lásky, dávat mu najevo pochopení a podporu nejen ve chvílích kdy se daří, ale i ve slabších okamžicích.

Co s mimořádně nadanými v běžné třídě? Vzhledem k integračním tendencím ve vzdělávání nadaných je třeba připomenout i základní zásady práce s nadanými v běžné třídě. Nadaní nemají příliš v oblibě dril a časté opakování, které se v běžné třídě objevuje poměrně často. Žák určitou informaci ve škole slyší třikrát: nejprve, když učitel představí téma hodiny; potom při samotném výkladu a na závěr při zopakování učiva. Tento systém práce je pro nadané ztrátou času, většinou si informaci zapamatují napoprvé. Z tohoto důvodu bychom jim měli umožnit pracovat jejich vlastním rychlejším tempem, méně procvičovat a umožnit jim spíše postup dopředu. Výuka by měla být dostatečně stimulující (dostatečně náročná). Nadaní jsou nezávislí jedinci, kteří ocení větší samostatnost nejen při studiu samém, ale i při rozhodování, příp. hodnocení vlastní práce. Také charakter úkolů, na kterých pracují, by se měl nepatrně pozměnit. Vyžadují spíše divergentní, kreativní a abstraktní úlohy. Výuka by měla být založena z velké části na zkušenostním učení. Je zcela nezbytné umožnit těmto dětem styk s intelektuálními vrstevníky, neboť jejich věkoví vrstevníci jen zřídka dokáží ocenit jejich schopnosti a dovednosti, čímž samozřejmě nadaní trpí a následně se to projevuje i v sociální oblasti.